

De Herald

van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Met auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verscherd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 5 December 1897. N°. 1041.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieaanvragen aan den Uitgever J. A. WORMER; Bureau N°. 2, Voorburgwal 44, te Amsterdam. Insendingen die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen prijzen franco aan huis, per drie maanden / 1.20, Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangegonomen door alle Boekhandelaren, Postdirectieuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentie van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van bedragen en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

Dan de gemeene Gratie.

DERDE REEKS.
XXVIII.

Gij die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende woord van God.
1 Petr. 1: 23.

Bij elke nadere bepaling in zake de voorafgaande of, gelijk juist gezegd wordt, de voorbereidende genade kan noch mag het onderscheid tusschen de wedergeboorte van den zondaar en zijn persoonlijke bekeering uit het oog worden verloren. Immers dat er aan de bekeering iets voorafgaat, al ware het slechts het roepen tot bekeering, en dat reeds deze roeping, ook al neemt men ze geheel uitwendig, een bewijs van genade is, valt niet tegen te spreken. Maar zoo staat het met de wedergeboorte niet. Er kan wel ook achter de wedergeboorte genade schillen, maar deze komt in geen geval zoo uit, en heeft, ook waar ze kan worden aangehouden, een geheel andere beteekenis en draagt een geheel ander karakter. Wie beide, wedergeboorte en bekeering, bij de bespreking der voorbereidende genade dooreenmenigt, loopt alzo grootselijks gevaar, de woorden »genade" en »voorbereidend" in onvasten, wisselenden zin te gaan bezigen, en hierdoor te geraken tot een valsche slotsom.

Ter afwijking van dit gevaar, waaraan ook onze uiteenzetting bloot zou staan, bespreken we daarom beide afzonderlijk, en zien alzoo eerst de vraag onder de oogen, of er een voorbereidende genade is die voorafgaat aan de wedergeboorte. Die genade kan van tweeërlei aard zijn, of zoodanige genade die den zondaar voor de wedergeboorte ontvankelijk maakte, of wel een genade die het in hem tot stand bregen van de wedergeboorte hielp. Voor de goede geboorte van een kind kan tweeërlei te stade komen, ten eerste de krachtige gezondheid van de moeder, en ten tweede de degelijke hulp van den vroedmeester. Of wil men de wedergeboorte liever met een operatie vergelijken, zeg dan dat het welslagen van eene operatie kan worden voorbereid, ten eerste door het gestel van den lijder op gezonde kracht te brengen, en ten andere door operatieve, instrument en heilkundige hulp zoo uitstekend mogelijk te doen wezen. In dien zin nu kan ook bij de wedergeboorte worden gevraagd, voorreest of de toestand van den zondaar verschil maakt, en ten andere of er vooruit iets kan worden verricht, om de wedergeboorte te beter te doen slagen.

Hier toe moet de vraag beperkt. Want wel gaat er velerlei andere genadedaad Gods aan de wedergeboorte vooraf, maar deze draagt geen voorbereidende karakter. Een ieder geeft toe dat aan de wedergeboorte voorafgaat de eeuwige verkiezing van den zondaar, en dat de wedergeboorte met noodzakelijkheid volgt, omdat de verkiezing voorafging. En zoo ook erkent de Gereformeerde kerk, dat de wedergeboorte gemeenlijk binnens de sfeer van het genadeverbond valt in de verbinding met de voorafgaande geslachten, maar ook dit is het niet, wat men bedoelt, als er gesproken wordt van voorbereidende genade. Voorbereidende genade zou er dan alleen bij de wedergeboorte wezen, indien aan de daad der wedergeboorte een ontvankelijk maken voor die wedergeboorte voorafging, of ook indien er, eer de wedergeboorte tot stand kwam, iets voorafging, waardoor ze werd ingeleid of bevordert. Wie erwtens of dergelijke poot, doet voort tweeërlei. Hij bereidt den grond waarin hij pooten wil, door dien los en rui te maken en te mesten, en hij weekt de erwten in water, om de spoedige ontkieming te bevorderen. In dien zin nu ware het op zichzelf ook denkbaar, dat er iets in den zondaar vooraf geschiedde, om hem vatbaar voor de wedergeboorte te maken, en dat er iets aan of om hem geschiedde, om de wedergeboorte beter te doen slagen.

Just in dien zin echter moet elk denkbeeld van voorbereiding in of aan den zondaar bij de wedergeboorte beslist worden teruggewezen, overmits al hetgeen waarop men in dat verband gewezen heeft, wel de bekeering, maar niet de wedergeboorte voorbereidt, ja, elk denkbeeld van voorbereiding met het eigen karakter der wedergeboorte in strijd is. Slechts twee excepties zijn hier toe te laten. Voorreest toch kan men naar waarheid zeggen, dat, ware geen gemeene gratie tusschen beide getreden,

1) Gratie preteritans, of voortkomende genade, wordt in tegenstelling met de gratia cooperans ook wel gebezigd voor de eerste daad der levensmaking zelve.

de weder te baren persoon er niet zou geweest zijn. Ware er geen gemeene gratie gekomen in het Paradijs na den val, zou Adam en Eva ten zelden dage den dood zijn gestorven, en geen mensch na hen het aanzien hebben gezien. En zoo ook, ware er geen verdubbeling van gemeene gratie in Noachs gezin gekomen, en heel ons geslacht in den zondvloed ondergegaan, zou zou er na den zondvloed niemand meer geboren zijn, en wie niet eerst geboren werd, kon niet wedergeboren worden. Dat geven we dus wel toe, maar niet dit is het, wat onder voorbereidende genade pleegt verstaan te worden.

En zoo ook erkennen we in de tweede plaats, dat, voorzover wij kunnen oordeelen, de wedergeboorte nooit plaats grijpt dan onder zoodanige omstandigheden, dat er, dank zij velerlei voorbereidende genade, bekeering volgen konne. We spreken hier voorzichtig, omdat niet op elke wedergeboorte bekeering volgt, en ook onze kerk aanneemt en bekijft, dat er veel jonge, vroeg wegstervende kinderen zijn kunnen, aan wie we de wedergeboorte niet ontzeggen kunnen, bij wie we zelfs veelszins wedergeboorte oosterstellen durven, en die toch te vroeg uit het leven scheiden, om tot bekeering bekwaam te zijn. Zich steeds voorzichtig op dit punt uit te laten, is alzoo geraden. Maar onder dat voorbehoud dient erkend, dat bij personen, die nog in dit leven tot bekeering zullen komen, de wedergeboorte niet anders plaats grijpt, dan onder zulke omstandigheden, dat de mogelijkheid ter bekeering daardoor worde voorbereid. Toch verandert ook dit niets aan onze stelling, dat er van voorbereiding voor de wedergeboorte zelve geen sprake valt. Wanneer, op welk oogenblik, de wedergeboorte bij een bekeering onder de heidenden of Mahomedanen plaats grijpt weet niemand, maar wel mag gezegd, dat, waar zulk een heidensche man of vrouw wedergeboren wordt, Gods voorzienig bestel tevens de omstandigheden en middelen aanwezig doet zijn, die straks hem of haar dienen kunnen, om door de aanraking met Christenen of door de prediking van het Evangelie tot bekeering te komen. Ook dan echter strekt dit alles wel om de bekeering, maar niet om de wedergeboorte voor te bereiden.

Nog moet hieraan, ter afsnijding van misverstand, iets toegevoegd over de zonde. Volkomen juist toch is opgemerkt, dat wedergeboorte onmogelijk is, alvorens er zonde voorafga. Adam vóór zijn val was onvatbaar voor wedergeboorte. Bij den Christus kon evenmin van wedergeboorte sprake vallen. En wie eenmaal wedergeboren is, zoodat de kiem der zonde in hem gedood is, kan niet ten tweeden male voorwerp van wederbarende genade zijn. Het staat alzo vast, dat het »dood zijn in zonde" de onmisbare voorwaarde is, om de genade der wedergeboorte deelig te kunnen worden. En evenzo dient erkend, dat onder Gods wonderbaar bestel, voor meer dan één juist een dieper val in zonde één der middelen is geweest, waardoor God hem tot persoonlijke bekeering heeft uitgegreven. Denk slechts aan Augustinus. Maar al wat voorafgaat, en zelfs voorafgaan moet, is daarom nog geen voorbereiding, en allenminst voorbereidende genade. Niemand zal zeggen, dat het vallen en breken van zijn been een voorbereiding is voor de operatie, om het been weer in het lid te zetten. Al geven we dan ook hier toe, dat aan de wedergeboorte noodzakelijk val in zonde of ontvagen en geboren zijn in zonde moet voorafgaan, met de voorbereiding voor de wedergeboorte heeft dit niets uitstaande.

Van voorbereiding voor de wedergeboorte zou alleen onder twee omstandigheden sprake kunnen zijn. En wel ten eerste, indien eenig zondaar, zeg de diepst gevallen, als zoodanig voor wedergeboorte ongeschikt was, en niet in aanmerking kon komen. En ten tweede indien er van menscheelike zijde iets, wat dan ook, in de wedergeboorte verricht werd of meewerkte, waardoor de daad van het wederbarn tot stand kwam. Ware toch de zaak der wedergeboorte aldus te verstaan, zou zou, althans bij de »diepst" geziokenen, zekere voorbereiding moeten voorafgaan, om ze voor de wedergeboorte geschikt en ontvankelijk te maken. De akker huus harten zou, als we ons zou mogen uitdrukken, vooraf moeten worden geploegd en »geegd. En ook, hielp iets van 's menschen zijde in de wedergeboorte mede, dan zou, eer het aan de wedergeboorte toekwam, deze medewerkende kracht in den mensch moeten worden aangebracht, indien ze ontbrak. Zoo zou er derhalve wezenlijke voorbereiding voor de wedergeboorte, zoo al niet bij allen, dan toch bij de meesten zijn aan te nemen, en zou zelfs de vraag rijzen, in hoever wij menschen onzerzijds iets doen

konden, om bij onszelfen en bij onze kinderen deze geschiktheid voor de wedergeboorte te bevorderen.

Geen der twee echter zal ooit van Gereformeerde zijde erkend worden. »Al waren uwe zonden als scharlaken," ze zullen wit worden als sneeuw," en nooit zal men daarom onzerzijds, met het Evangelie voor zich toegeven, dat ooit eenig zondaar zou mogen denken: Mijn zonden zijn te groot dan dat ze vergeven worden. Dat is de Kaingedachte, niet de grondgedachte van het Evangelie. Integendeel, de grondgedachte van het Evangelie is juist omgekeerd, dat de diepst gevallen genade kan vinden, dat we nooit aan de toebrenging ook niet van den verafgeerde behoeven te wanhopen, en dat juist zij die »vermoed en beladen" zijn, tot den Heiland geroepen worden. Dat er verharding en verstokking kan intreden, staat vast, maar over dat stadium in het leven van den zondaar wordt hier niet gehandeld. Immers verharding en verstokking treedt nooit in dan juist in de worsteling tegen de genade.

Onze kerk kon nooit anders leeren krachtens haar belijdenis omtrent het karakter van de zonde in den mensch. Stond ze op het Pelagiaansche standpunt, dat bij de zonde uitsluitend te rekenen valt met onze zondige daden, zou zou de zaak anders komen te staan. Maar zoo leerde onze kerk nooit. Zij zocht steeds met de Heilige Schrift de oorspronkelijke, de beslissende schuld in den val van Adam. Ze nam het menschedom als één geheel en dus solidair verantwoordelijk, niet als een saamvoeging van eenlingen. Er is erfschuld. Die erfschuld is voor allen gelijk. En in die erfschuld ligt het doodelijke, overmits we, krachtens die erfschuld, allen in zonde ontvangen en geboren worden. Vandaar onze belijdenis bij den heiligen Doop onze kinderen, dat we verklaren te gelooven, dat ook deze nog onnoozle kinderens, zoogoed als wij zelve, in zonde ontvangen en geboren, en daarom allerhande ellende, ja, der verdormenis onderworpen zijn. De vraag, tot welken trap zich deze aangeboren zonde in de onderscheiden personen ontwikkelen zal, beheerscht alzo de zaak niet. Die ontwikkeling kan in den één zeer ver gaan, bij een ander door genade gestuit worden, maar beiden staan voor God, wat hun erfschuld en erfzonde betreft, volkomen gelijk. »Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd." »Er is geen onderscheid." — Op grond nu van deze belijdenis mag men, met de Heilige Schrift voor zich, niet willen staande houden, dat de één mensch geschikter voorwerp voor de wedergeboorte zou zijn dan de andere, en dus ook niet, dat genade, die voorafging, den zondaar de vereischte ontvankelijkheid, om wedergeboren te kunnen worden, zou aanbrengen. Aan de wedergeboorte gaat niets vooraf dan de geboorte in zonde en onder de verdormenis.

En evenmin mag ook maar een oogenblik het tweede worden toegegeven, alsof de mensch zelf, of iets van menscheelike zijde, mede zou werken om de wedergeboorte tot stand te doen komen, of te beter te doen slagen. Ware dit aldus, dan zou de wedergeboorte een zoodanig voorwerp voor de wedergeboorte noodzakelijk zijn, om dit medewerkende iets in den persoon zelf, of in zijn omgeving aanwezig te doen zijn. Doch juist dit is niet zoo. In den mensch of onder menschen werkt niets, wat het ook zij, ter wedergeboorte mede. Eer werkt van 's menschen zijde alles tegen. Niemand kan tweeërlei wedergeboorte stellen. De wedergeboorte is voor allen één. Men kan dus niet zeggen: De wedergeboorte is anders bij een menschenkind van een maand of van een jaar, dan bij een menschenkind van volwassen leeftijd. Van tweeën één dus. Ge moet of alle onnoozle kinderen van de wedergeboorte uitsluiten, of ge moet erkennen, dat bij de wedergeboorte niets als voorafgaande eisch kan worden gesteld, dat niet ook in het kleinste wicht aanwezig kan zijn. Welnu, in een kind van een week, een maand kan eenvoudig niets medewerken. Niet zijn wil, want die werkt nog niet. Niet zijn verstand, want dat slaapt nog. Niet zijn gevoel, want dat neemt hij nog niet waar. Ook niet de Heilige Schrift of de predikatie, want die kent hij nog niet. En evenmin iets uit zijn omgeving, want die omgeving mist nog elk middel om op zulk een kind geestelijk in te werken. Er moge reeds voor dat kindeke geboden worden, maar dat gebod hoort hij nog niet. Zulk een wicht leidt nog een puur stoffelijk bestaan. Het slaapt, staroogt, vertrekt zijn spieren, en zuigt melk uit 's moeders borst. Dat is al. Reeds van die zijde staat het alzo vast, dat er van me-

dewerking geen sprake kan zijn. Iets wat nog sterker klemmt, als men er op let, dat volgens de Heilige Schrift de wedergeboorte reeds in den moederschoot kan plaats grijpen, iets waardoor de afsnijding, van alle medewerking volstrekt wordt.

Nog van andere zijde is dat duidelijk te maken. Ook bij den mensch hebt ge te onderscheiden tusschen het middelpunt en tusschen den omtrek van zijn leven. Er is in zijn levens-aanzijn een kern, een middelpunt, waarvan alle levensbeweging uitgaat, en er zijn ook levensbewegingen, die uit dit middelpunt, uit die kern haar aandrift of aandrijving ontvangen. Nu grijpt de wedergeboorte niet plaats in dien omtrek, maar in dat middelpunt, in die kern. Er is in ons een spil, waar zich heel ons leven omwentelt. Die spil is door de zonde verzet en scheef getrokken, en de gevolgen zijn dat alle levensuitingen verkeerd worden. Dat kan niet anders. En nu is de wedergeboorte juist het weer rechtzetten van die spil. Nog niet met het gevolg, dat aanstands ook alle levensuitingen van den omtrek recht komen te staan. Dat kan niet, omdat ook de werking van de spil op den omtrek door de zonde leed. Maar in elk geval de wedergeboorte, als het weer recht zetten van die spil, kan alleen daar plaats hebben, waar die spil zit, d. i. in het binnenste middelpunt van heel ons menscheelike aanzijn. Kon nu de mensch zelf, of anderen voor hem, op die spil, op dat binneste middelpunt, op die kern van zijn leven inwerken, zoo ware het nog denkbaar, dat hier van medewerking sprake viel. Maar dit is niet zoo. Elke levensuiting van ons zelve, of van anderen voor ons, grijpt ver van het middelpunt af, in den omtrek plaats. Bij die spil kan niemand bij. Die heeft niemand onder zijn bereik. Tot die binneste spil van ons leven heeft alleen God den toegang. En zoo blijkt dan ook langs dezen weg, hoe zelfs het slauwaest denkbeeld, alsof er bij de wedergeboorte van eenige medewerking van 's menschen zijde, en alzo van voorbereidende genade in die medewerking, sprake kon wezen, ten eenemale moet worden afgewezen.

Nog sterker treedt dit aan het licht, zoo men let op de twee dingen, die in dit middelpunt van ons leven wel te onderscheiden zijn. We hebben in ons ons bestaan, en ten tweede ons bewustzijn van ons bestaan. We zijn en we denken. Hoe die twee samenhangen weten we niet. Slechts zooveel staat vast, dat in God is voorzover het Eeuwige Wezen, en ten tweede het Goddelijk Zelfbewustzijn van dit zijn Eeuwige Wezen, en dat de mensch, als naar den beeld Gods geschapen, evenzo onderscheidenlijk een aanzijn en het zelfbewustzijn van dit aanzijn ontving. Nu vindt, let wel, de bekeering uiteraard haar steed in dat zelfbewustzijn. Een idioot, een zinloze, een van het verstand beroofde kan zich, zo lang hij in dien toestand blijft, niet bekeren. Maar anders staat het met de wedergeboorte. De wedergeboorte moet juist even diep doordringen als de zonde doordrong, en de zonde heeft niet alleen ons bewustzijn vervalscht, maar ook onze natuur verdorven. Gaat men nu op de spil, op de kern, op het middelpunt van ons menscheelike bestaan terug, zoo moet wel én de kiem van ons aanzijn en onze natuur, én evenzo de kiem voor ons bewustzijn, in dat middelpunt schuilen. In den omtrek komt niets uit, dan wat werkt uit dat middelpunt. Alzo ligt én de bron waaruit onze natuur werkt, én de lichtbron waaruit ons bewustzijn opvlamt, in dat één middelpunt, en zulks wel in zulk eene verhouding, dat het bewustzijn de natuur volgt, niet de natuur het bewustzijn. En waar nu God alleen dit uitgangspunt, zoo van alle uitingen onzer natuur, als met name van alle uitingen van ons bewustzijn, onder zijn bestel heeft, daar volgt hier noodzakelijk uit, dat, om actie ten deze onzerzijds mogelijk te maken, eerst de volledige daad der levensmaking van Gods zijde moet zijn voorafgegaan. Van medewerking onzerzijds, hetzij uit de aandrift onzer natuur, hetzij in ons bewustzijn, kan alzo eerst dan sprake komen, als de wedergeboorte als zoodanig haar volledig beslag heeft verkregen.

Slechts zij men op zijn hoede, om hierbij niet in een ander uiterste te vervallen, en de wedergeboorte voor te stellen als een geheel onafhankelijke schepsingsdaad. Ook dit is geschied en geschiedt nog, juist ten einde het absoluut karakter der wedergeboorte te beter tegen alle voorwendsel van 's menschen zijde te verweren. Feitelijk komt de voorstelling er dan op neer, dat de eerste-lijk geboren mensch wegvalt, en er een

andere nieuwgeboren mensch voor in de plaats treedt. Het lijk van dien eerstgeboren mensch blijft dan nog wel een tijdlang aan den nieuw geboren mensch vastgeklemd, maar gaat hem niet aan, en in zijn sterven wordt die keten losgemaakt, en alsdan vaart de nu vrijgemaakte mensch ten hemel op. — Deze voorstelling is ten eenemale onjuist, en men mag zich ten deze door de uitdrukkingen der Heilige Schrift, dat we »den nieuwen mensch" moeten aan doen, en »geschapen zijn in Christus Jesus" niet op het dwaalspoor laten leiden. De wedergeboorte is een daad niet van nieuwe schepping maar van herschepping. Dienvolgens is de wedergeboorte wel terdege afhankelijk van wat ze vindt. Een Salomo is een mensch van heel anderen aanleg dan een David, en Johannes een geheel ander persoon dan een Paulus. Welnu, dit verschil, dit onderscheid tusschen de personen is bepaald door de eerste geboorte, en kan niet door de wedergeboorte worden omgezet. De wedergeboorte kan niet uit David een Salomo, of uit Salomo een David maken. Afhankelijkheid van de eerste geboorte is alzo nietterdaad aanwezig, maar dit geeft daarom niet het minste recht, om van medewerking van iets van 's menschen zijde te spreken, overmits de vraag hoe iemand geboren werd, met welken aanleg, met welken karaktertrek, met welk een inborst, niet van hem zelve afhangt, en hem ook niet gevraagd is, maar eeniglijk afhangt van Gods bestel. De Goddelijke daad in de wedergeboorte hangt dus niet af van de menscheelike keus, maar de wedergeboorte als tweede Goddelijke daad sluit zich aan aan de eerste Goddelijke daad in de geboorte.

Daarom komt de wedergeboorte dan ook niet tot stand dan door het »levende en eeuwig blijvende Woord van God", en is ook de herschepping in de wedergeboorte, evenals de eerste schepping, wel uit den Vader, maar tegelijk door het Woord, en krachtens den Heiligen Geest. Dit bedoelen we hiermede: Dat alle dingen geschapen zijn door het Woord, en dat er buiten het Woord geen ding geschapen is, hebben we zoo te verstaan, dat in elk schepsel zich een gedachte Gods uitsprekt, dat in elk schepsel een gedachte Gods werkt en zich belichaamt, en dat, overmits in het eeuwige Woord de vollicidie der gedachten Gods is, geen ding anders dan door het Woord en uit den Vader kan geschapen zijn. Zoo is het dan ook met een iegelijk mensch. De één gedachte van zijn Goddelijk beeld heeft God Drieëenig in de onderscheidene menschen op onderscheiden wijze belichaamd. We zijn niet allen gelijk, maar ongelijk. Hierin is de vestvuldige wijsheid Gods, en daarom zal elk kind Gods eens op den witten keursteen een naam ontvangen, dien niemand kent dan God en hij zelf. Ging nu de wedergeboorte buiten dien onderscheiden aard van een iegelijk mensch om, zoo zou men nog denken kunnen, dat ze alleen uit den Vader was. Maar dit is niet zoo. De wedergeboorte schikt zich naar den bestaanden persoon, gelijk deze dit zijn persoonlijk bestaan van God ontving, een persoonlijk bestaan, dat hij ontvang uit den Vader, maar door het Woord. En juist uit dien hoofde kan het dan ook niet anders, of ook bij de herschepping van deze bestaande persoonlijkheid, heeft een Goddelijke werking plaats, die eveneens uit den Vader is, maar door den Zoon. Er is dus zeker in de wedergeboorte een medewerking en saamwerking, maar niet een samenwerking tusschen God en mensch, maar wel een samenwerking van de Goddelijke Personen.

Zij die dit gevoeld hebben, Guyno de Bray, de opsteller van onze Geloofsbelijdenis vooraan, hebben dan ook steeds het schoone woord uit 1 Petr. 1: 23 v.v. steeds verstaan van de Goddelijke herscheppende kracht, die door het »levende en eeuwig blijvende Woord" tot stand komt. Het is het herscheppende spreken van dit »levende Woord" dat ze ook in het afgeleide woord der Openbaring beluisterd hebben, en het is die stemme Gods die voor hen het Evangelie tot Evangelie maakt. Het staat er zoo rijk en zoo heerlijk: »Gij die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijken, maar uit onvergankelijken zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God. Want alle vleesch is als gras, en alle heerlijkheid des menschen is als een bloem van het gras; het gras is verdord, en zijne bloem is afgefallen. Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid. En dit is het Woord dat onder u verkoondigd is."

Doch natuurlijk zij die voor de waarheid dat ook deze herschepping is door den Zoon het oog niet ten volle openden, konden er dat niet in lezen, en verstondden daarom deze woorden nog altoos in